

3. TRZIŠTE KAPITALA

"Bez bogastva - nema kapitala. Bez kapitala - tržišta kapitala ne može biti"

Finansijsko tržište je organizovani prostor na kojem se nude, odnosno traže finansijska-novčana sredstva.

Uloga finansijskog tržišta ogleda se u pružanju i stvaranju mogućnosti alokacije novčanih sredstava.

Prema predmetu poslovanja finansijsko tržište se može podijeliti na:

-

Tržište novca

-

Devizno tržište

-

Tržište kapitala

Tržište kapitala je dio finansijskog tržišta i dijeli se na:

-

Kreditno-investiciono tržište

-

Hipotekarno tržište

-

Tržište efekata ili tržište dugoročnih finansijski instrumenata Tržište efekata sastoji se od:

-

Emisionog ili primarnog tržišta

-

Sekundarnog tržišta

Sa aspekta na kom se obavljaju operacije sa HOV tržište kapitala predstavlja jedinstvo:

-

berzanskog prometa

-

vanberzanskog prometa

Sve poslove na finansijskom tržištu možemo podijeliti na:

-

promptne ili gotovinske ili kasa poslove

-

terminske poslove

Tržište kapitala je institucionalno organizovan prostor sa svim potrebnim elementima neophodnim za n

Transakcije koje se obavljaju na tržištu kapitala i u okviru njegovih institucija nazivaju se kapitalne transakcije.

HOV kojima se trguje na tržištu kapitala nazivaju se efekti ili dugoročne hartije od vrijednosti.

Izvori kapitala:

-

Nacionalna novčana štednja

-

Trasformacija novca u kapital posredstvom bankarsko-finansijskog sektora

-

Akumulacija i štednja iz inostranstva

Korisnici kapitala:

-

Pojedinci

-

Privredni subjekti svih oblika

-

Država i paradržavne institucije i organizacije

-

Banke i finansijske organizacije svih oblika i vrsta

Oblici korišćenja kapitala:

-

Zajmovni kapital

-

Vlasnički ili akcijski kapital

Zajmovni kapital se može pojaviti u formi:

-

investicionog kredita

-

hipotekarnog kredita

-

dugoročnog zajma

Uticaj centralne banke na tržištu kapitala neuporedivo je manji , što tržište kapitala čini manje zavisnim

Institucionalne forme tržišta kapitala i oblici trgovanja kapitalom:

-

Neposredni direktni kontakt

-

Banke i druge finansijske organizacije

-

Profesionalne posredničke organizacije za trgovanje dugoročnim HOV Ciljevi tržišta kapitala:

-

osiguravanje nedostajućeg kapitala pod tržišnim uslovima

-

ostvarivanje optimalne alokacije kapitala

-

ostvarivanje najveće moguće kapitalizacije

-

ostvarivanje najvećeg mogućeg efekta na polju povećanja novčane štednje

-

zaštita interesa vlasnika i korisnika kapitala na najbolji mogući način

-

onemogućavanje bilo kojeg oblika monopola

-

utvrđivanje stvarne tržišne cijene koštanja kapitala

Razlikovanje procesa investiranja i dezinvestiranja daje mogućnost podjele tržišta kapitala na:

-

primarno tržište

-

sekundarno tržište

Posrednici na berzi i berze efekata

Specijalizovani posrednici u trgovanju dugoročnim HOV popularno se zovu mešetari (brokeri, dileri, m

-

Neposredna kupoprodaja između prodavca i kupca

-

Kupoprodaja na nacionalnom tržištu (šaltersko tržište)

-

Kupoprodaja preko berze efekata

Berza je mjesto na kom se kupuje i prodaje.

Po čemu se onda berza razlikuje od pijace ili bilo kog drugog oblika tržišta? Na berzi se trguje tipizirano

-

Robne ili produktne berze

-

Novčane i devizne berze

-

Berze hartija od vrijednosti

Berza HOV objedinjuje dvije vrste specijalizovanih berzi:

-

Berzu HOV tržišta novca

-

Berzu efekata - dugoročnih hartija od vrijednosti

Najvažnije karakteristike berze efekata su:

-

Na berzi efekata se trguje po strogim i unaprijed utvrđenim pravilima

-

Rad berzi odvija se na sastancima koji se održavaju u tačno određeno vrijeme

-

Berzanski poslovi se obavljaju posredstvom predstavnika i posrednika ili neposredno među član

-

Članovi berze mogu biti samo registrovani berzanski trgovci ili berzanski posrednici

-

Berzanski poslovi se obavljaju pod kontrolom berzanskih organa i uprave kao i pod nadzorom d

Postoje tri osnovna tipa berze:

- Berza efekata anglo-saksonskog tipa

- Berza efekata francuskog ili kontinentalnog tipa

- Mješoviti tip berze efekata

U zavisnosti od toga koja vrsta berzanskog posla u ukupnim poslovima preovlađue razlikujemo:

- Promptne berze efekata

- Termiinske berze efekata

U zavisnosti od tehnologije koja se koristi razlikujemo.

- Klasične berze efekata

